

წა სტჯნიანე მეფე

ქარაბისათჳს ღა ყობისა, შობაპობისათჳს ღა ნათლისღებისა*

ოველნი რომელნი ხართ ჴრისტეანენი და აღიარებთ სარწმუნოებასა კათოლიკე სკლესიისასა, რომელი ჩმიდათაგან წიგნთა დაწერილი წმიდათა მამათა მოძღუართა იმრთისა და შაცხოვრისა ჩუენისა შესუ ჴრისტჳსთჳს გუასწავეს კრძალულად აღვასრულოთ; და გულისხმა-ვყოთ, რავდენი რაჲ არს მისი იგი ჩუენდა მომართ სახიერებაჲ და კაცთ-მოყუარებაჲ დასაბამად ესე.

ქამეთუ კაცი შექმნა თავისა თჳსისა ჳელმნიფედ და დაადგინა იგი სამოთხესა, და მისცა მცნებაჲ, და უკუეთუშცა დაემარხა იგი, იყომცა უცოდველ და სამოთხისა მისგან არამცა გამოძებულ იყო. შალათუ გარდაჰჳდა იგი, ესრჳთცა არავე უგულებელს-ყო იგი სახიერმან, კაცთაჲ ნათესავი, და შოსჳს მიერ მოსცა ცხორებისა შჯული და მასცა გარდა-ვე-ჰჳდეს. შა მისსა შემდგომად წინაჲსწარმეტყუელნი მოავლინნა და მათიცა არავე ჰრწმენა და სხვთ ვერვინ რაჲ შესაძლებელ იყო, რათამცა ცხონდა ნათესავი კაცთაჲ, არა თუშცა წვთ იგი წავადი მოსრულ იყო. შა მოავლინა **საბრიელ** ანგელოზი, ვითარცა იგი გუასწავებს ჩუენ ლუკა მახარებელი, **ხაქარიაჲსა** ქმრისა **ლისაბედისსა** და ახარა მას ძისა მისისა **სოვანჳსთჳს**, რათამცა წინამორბედ და მონამჳ იპოვა შაცხოვრისა მოსლვასა. შა ოდეს შევიდა **ხაქარია** ტაძარსა **ოფლისასა** ჟამსა მას კუმევისასა, და ურწმუნოებისა მისთჳს იყო იგი დადუმებულ, ვიდრემდის შვა **ლისაბედ** ძჳ იგი მისი წმიდაჲ **სოვანე**, ვითარცა იგი ითქუა მისა მიმართ ანგელოზისა მიერ. შა **ლისაბედის** მიდგომითგან მოივლინა იგივე **საბრიელ** ანგელოზი მეექუესესა თთუესა იმრთისა მიერ ქალწულისა **შარიაშისა** ხარებაჲ, რათამცა მუცლად-ილო წავადი **ოფალი** და შვა ჳორციელად.

შა ჳერ-არს გულისხმის-ყოფად დიდიცა ესე იმრთისა საიდუმლოჲ. ქამეთუ ოდეს იგი **სოვანჳსთჳს** ეხარა, არა თუ **ლისაბედისა** მოივლინა **საბრიელ** ანგელოზი, არამედ

ხაქარიაჲსა, რამეთუ **სოვანე** თესლისაგან **ხაქარიაჲსა** შობად იყო **ლისაბედისგან**, და კუალად იგივე **საბრიელ** ანგელოზი არა თუ **სოსებისა** მოივლინა, არამედ **შარიაშისა**, რათა სიტყუად იმრთისაჲ ჳორციელ იქმნეს და იშვეს. **ჰოლო სოსებისა**, ბრძანებითა იმრთისაჲთა, თხოვილ ოდეს იყო, რათამცა ჰმსახურა **წავადსა** **ოფალსა** და წმიდასა მას **ქალწულსა** და **შედასა**. **წავადი** იგი უწინარჳს საუკუნეთა **შხოლოდ-შობილი**, სიტყუად იმრთისაჲ **შამისაგან** **შობილი** დაუსაბამოდ არა ჳორციელად, ხოლო ჳერ-იჩინა იმერთმან შემოსად ხატი მონებისაჲ, ესე არს ბუნებაჲ კაცთაჲ, ქალწულისა **შარიაშისგან** ყრმად იშვა და ბაგასა შიდა განისუენა და კაცთა თანა იქცეოდა და არა რაჲ მოაკლდა ამის ყოვლისაგან იმრთეებასა მისსა, არამედ იჳსნა საცთურისაგან ნათესავი კაცთაჲ, და საუკუნოჲსა მისგან დაშჯისა ყოველნი მორწმუნენი შისნი განათავისუფლნა. ქამეთუ **ქალწულმან** მამაკაცი არა იცოდა, გარნა ჳურჳელნი იგი ჳორცთა მისთანი **ოფალსა** ამსახურნა, და იშვა მისგან ბუნებით და არა ცოდვით.

შა ესეცა საკვრველი გულისხმის-საყოფელ არს, რომელ **ხაქარია** ურწმუნოებისა მისისათჳს დადუმებულ იყო, ვიდრემდის იშვა ძჳ იგი მისი **სოვანე**, ვითარცა იგი ითქუა მისა მიმართ ანგელოზისა მიერ. **სარნა შარიაშ** სიტყუასა მას ანგელოზისასა არა ურწმუნო იქმნა, არამედ ჰკითხა მას, ვითარ მუცლად ილოს? და ვითარცა ისწავა საიდუმლოჲსა მის ძალი, ჰრქუა ანგელოზსა მას: «მეყავნ მე სიტყვსაებრ შენისა»(ლუკ.1,38). შა კურთხეულ და დიდებულ არს იმრთის-მშობელი, და ჳერ-არს მარადის იმრთისა კაცთ-მოყუარებაჲ მოჳსენებაჲ, და სახიერებასა მისსა დიდებაჲ უმეტჳს ყოველთა დღესასწაულთა სარწმუნოთა, ვითარცა მიემთხუევის დღეს აღსრულებად იმრთეებისა შისისა საიდუმლოჲ, რომელი იგი აღასრულა ჩუენისა ცხორებისათჳს.

* ილ. აბულაძე, შრომები III, თბ., 1982. გვ. 92-97.

ლუესმა, ვითარმედ **სერუსალტმს** შეცთო-
 მილნი ვინმე არა შეუდგან **ჩმიდათა ჩერილთა**
 და შამათა მოძღუართასა, და არა ჰყოფენ
 წმიდასა მას ჯორციელად შობასა ოცდახუთსა
 თთვსა მის დეკენბერისასა შობასა **აფლისასა**;
წავით-საკობისა ჰყოფენ, და მეექუსესა მას
 დღესა თთვსა იანვარისასა ნათლისღებაჲ არს,
 და შობასა და ჩათლისღებასა ერთად ჰყოფენ.
 წა ამას ცთომასა მით შეცკვეს პირველნი იგი,
 რამეთუ არა ეკრძალნეს დღესა მას **ქარები-**
სასა, რომელი იგი იყო **საბრიელ** ანგელოზისა
 მიერ წმიდისა მიმართ მარადის ქალწულისა
შარიამისა, რომელი იგი ჯორციელობით იყო
 მისა იმრთისა სიტყუად, ჯომელი იგი მუცლად-
 ილო, რომელიცა იგი აღასრულა ოცდახუთსა
 თთუესა მარტსა და მით ცთომითა და ცილო-
 ბითა ვერცალა მიგებებასა მართლ ჰყოფენ.

ჴოლო მე ან არა თუ მძღაფრობით, არცა
 ჴელმწიფებით, არამედ საღმრთოთაგან **ჩმი-**
დათა ჩიგნთა და წმიდათაგან მოძღუართა
 გამოძიებითა და სწავლითა ვისწრაფე ესე
 უწყებად თქუენდა და მათა, რომელნი იგი
 გარდააქცევენ დღესასწაულთა მათ გამოჩინე-
 ბად უმეცრებითა მათითა, რაჲთა მოიქცენ
 ცნობად ვითარცა ლუკა მახარებელი გუას-
 ნავებს ჩუენ, ვითარმედ «თთუესა მეექუსესა
 მოივლინა **საბრიელ** ანგელოზი იმრთისა მიერ
 ქალაქსა **სალილუაისასა**, რომლისა სახელი
ჩაზარეთ, ქალწულისა **შარიამისა**, რომელი
 იგი თხოვილ იყო ქმრისა»(ლუკ.1,26-27), ახ-
 არა მას **აფლისათვს** და ჰრქუა, ვითარმედ
 «ესე მეექუსე თთუე არს, ვინაჲთგან **ლის-**
აბედ ნათესავი შენი მიდგომილ არს სიბერესა
 თვსსა»(ლუკ.1,36), და აკურთხა იგი ანგელოზ-
 მან მან და წარვიდა. ჴოლო *მათ დღეთა შინა*
აღდგა შარიაჲ და წარემართა მთად ქალაქად
სუდაისა, და შევიდა სახლსა ხაქარიაისსა და
*მოიკითხა **ლისაბედ***(ლუკ.1,39-40). წა ვითარ-
 ცა წერილ არს, მოიკითხნეს ურთიერთას, და
 დაადგრა მუნ **შარიაჲ** სამ თთუე(ლუკ.1,56).

წმით ჭეშმარიტად ჩას, რამეთუ მეექუსე-
 ესა თთუესა მიდგომილ იყო **ლისაბედ** **სო-**
ვანწსთვს, თთუესა, რომელ არს მარტი. წმას
 თთუესა ახარა **საბრიელ** ანგელოზმან **შარიაჲს**,
 ოცდამეხუთესა დღესა. წა სამნილა თთუენი
 უკუმოეთუალვიან და აღესრულებიან ცხრად
 თთუედ. წთუესსა ივნისსა ოცდახუთსა არს
 შობაჲ **სოვანწსთ**, რომელსა განჩინებულად ვჰყ-
 ოფთ ყოველნი ჴრისტეანენი შობასა მისსა, და

მით დღით უკუმოეთუალვის და ჩას, რამეთუ
 ოცდახუთსა არს ხარებაჲ **შარიამისი საბრი-**
ელის მიერ. წა მითვე დღით ჩას შობითგან **სო-**
ვანწსთ წამომართ წამოითუალვის და აღეს-
 5 რულების ცხრად თთუედ ოცდამეხუთჲ დღჲ
 თთვსა დეკენბერისაჲ. წა ამას ჩმიდათა ჩიგნ-
 თაგან და წმიდათა მოძღუართა მიერ სწავლი-
 თა ჩუენ მართლ-მადიდებელნი აღვასრულებთ
 პირველითგან და არა თუ ჩუენ რაჲმე ახლად
 10 მოვიძიეთ. წა ჩას ჩმიდათაგან ჩიგნთა და
 სახარებისგან, ვითარმედ სხუად დღჲ არს ჴო-
 ბისაჲ და სხუად დღჲ არს ჩათლისღებაჲ; შობასა
 ჴრისტწსსა – ანგელოზთა ერნი და ნათლისა
 გამოჩინებაჲ და მწყემსთა საკურველებაჲ, და
 15 ვარსკულავისაგან აღმოსავალით მოგუთა მო-
 სლვაჲ, და **სოოდწსგან** ჟამისა გამოკითხვაჲ.
 ჴოლო ჩათლისღებისათვს და **სანცხადები-**
 სათვს სხუად აქუს ჩიგნთაგან წამებაჲ, წმიდათ-
 აგან მახარებელთა. ჴამეთუ **შათუ** მახარებელი
 იტყვს, ვითარმედ «მათ დღეთა მოვიდა **სესუ**
სალილუაით სორდანედ სოვანწსა ნათლისღე-
 20 ბად მისგან, ხოლო **სოვანე** აყენებდა და ეტ-
 ყოდა: «მე მიწმს ჴენ მიერ ნათლისღებაჲ და ჴენ
 ჩემდა მოხუალა?»(მთ.პ,14) და მერმელა მიუშუა
 მას **სოვანე**, ვითარცა წერილ არს. წა ვითარ-
 ცა აღმოწდა მიერ წყლით, განეხუნეს ცანი და
 25 სული ჩმიდაჲ გარდამოწდა მის ზედა, ვითარცა
 წერილ არს მიწყებით. წა ან ჩას, რამეთუ სხუად
 დღჲ არს ჩათლისღებისაჲ და სხუად დღჲ არს
 30 ჴობისაჲ.

ჴოლო ან ვითარცა ჩიგნნი და შოძღუარნი
 გუასნავებენ, ეგრეცა ვჰყოფდეთ თითოეუ-
 ლად, და არა ორივე ერთსა დღესა აღვასრუ-
 ლოთ. წა ან ვაჩინოთ მრავლისაგანი მცირედი,
 35 რომელი იგი წმიდათა მამათა ჩიგნთა შინა
 გამოიძიეს დღითი-დღედ და შემდგომითი შემ-
 დგომად და ჩუენ გუასნავეს.

სრიგორი ეპისკოპოსი **ჩანზიანზორეველი**
 და იმრთის-მეტყუელი და საკურველთ-მოქმე-
 40 დი ჭეშმარიტად იტყვს, ვითარმედ «სხუად დღჲ
 არს ჴობისაჲ და სხუად დღჲ არს ჩათლისღე-
 ბისაჲ», და ესრე იტყვს, ვითარმედ «**ჴობისაჲ**
 გარდავიწადეთ, ვარსკულავისა თანამორბედ
 ვიქმნენით და მოგუთა თანა თაყუანის-ვეცით,
 45 და მწყემსთა თანა გამოვბრწყინდეთ და ან-
 გელოზთა თანა დიდებაჲ მივსცეთ». წა ჩა-
 თლისღებისათვს ესრე იტყვს, ვითარმედ «სხ-
 უად მადლი და სხუად საიდუმლოჲ, დაღათუ
სოვანწსებრ ვერ ღირს ვიქმნე ქადაგებად,

დღესა ამას პატივ-ვსცეთ და აღვასრულოთ, რათა ნათელ-ვილოთ მის თანა».

თა ნეტარმან **სრიგოლი** ეპისკოპოსმან **ნოსელმან**, ძმამან წმიდისა **სასილისმან**, თქუა, რამეთუ «წარვიძღუანოთ თავადი **ნავით** წინა-დსწარმეტყუელი, რამეთუ იტყვს: «ესე არს დღე, რომელ ქმნა **ოფალმან**, მოვედით, ვიხარებდეთ და ვიშუებდეთ ამას შინა»(ფს.117,24), რამეთუ დღე ესე ჭობისაჲ ამით ჩას ოცდამეხუთე თთჳსა დეკენბერისაჲ, რამეთუ ნათელსა და დღესა შეემატების და ღამესა მოაკლდების. თა ამით-ცა ჩას, რამეთუ შობაჲ ჭრისტჳსი ოცდახუთსა დეკენბერსა არს.

თა ნეტარი **ნგვსტინოს** ეპისკოპოსი **ნფრიკეთისა** შობისათჳს **სოვანჳსისა** ესრე იტყვს და აჩუენებს ჟამსა, და დღეთა და ხარებასა **შარიამისსა**, და შობასა ჭრისტჳსსა. «დღე ესე **სოვანჳს** შობისაჲ გამოვაჩინო, დასაბამი და დასასრული, რამეთუ ორი ჯერი არს მზისა ქცევაჲ წელიწადსა და დასწორებაჲ დღეთაჲ, ერთი ესე ქცევაჲ მზისაჲ დღესა არს, ოცდახუთსა ივნისსა, და ერთი იგი ქცევაჲ თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა, რამეთუ რვით დღით წინა თთჳს თავითგან იანვარისაჲთ, თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა, იშვა ჭრისტე **შარიამისგან** ქალწულისა, და რვით დღით წინა თთჳს თავითგან აპრილისაჲთ, თთუესა მარტსა ოცდახუთსა, ეხარა **შარიამს** **საბრიელის** მიერ. თა რვით დღით წინა თთჳს თავისაჲთგან ივლისისაჲთ, თთუესა ივნისსა ოცდახუთსა, იშვა წმიდაჲ **სოვანე**. თა რვით დღით წინა თთჳს თავისაჲთ ოკტობრისაჲთ, თთუესა სექტენბერსა ოცდაოთხსა, მუცლად ილო **სლისაბედ სოვანე**. **სოვანჳს** შობაჲ დღეთა მოკლებასა იყო, ხოლო ჭრისტჳსი – დღეთა აღმატებასა. თა ამას **სოვანე** თვთ იტყვს, ვითარმედ «ჩემდა ჯერ არს მოკლებაჲ, ხოლო შისა აღმატებაჲ». თა ესეცა საკვრველი გულისხმა-ვყოთ, ვითარ **სოვანე** ღამეთა შემატებასა იშვა, ხოლო ჭრისტე დღეთა შემატებასა იშვა». თა იგივე ნეტარი **ნგვსტინე** წათლისღებისა დღეთა გამოაჩინებს და იტყვს, ვითარმედ «წათლისღებისა წინა ათორმეტით დღით იშვა», და მით ჩას, იანვარსა ექუესსა წათლისღებაჲ არს და **სანცხადება**.

თა წმიდაჲ **სოვანე** **ოქროპირი** ესრე იტყვს, ვითარმედ «სხუაჲ დღე არს ჭობისაჲ და სხუაჲ დღე არს წათლისღებისაჲ; რად იტყვან და გუაცილობენ, ვითარმედ ახალსა რასმე

მოიღებენ და გუაცილობენო?!» ესე კეთილად დაირწმუნე მაცილობელო, რამეთუ დღე ესე ძუელი არს დასავალისათა, და **ჰრომთა** გარდაუქცეველად უპყრიეს დღე ესე ჭობისაჲ და წათლისღებისაჲ, **ქარებისა** და **შიგებებისა**, ხოლო ჩუენი ათილა წელი არს, და-რა-ვემყენით ძუელსა მას და აღვიზარდებით, და ნაყოფი გვზილავს. **ოკუეთუმცა** არა იყო იმრთისა მიერ, გან-მცა-ქარდებოდა. **ქოლო** ან ყოველი სოფელი სავსე არს და შეიწყნარებენ დღითიდღედ. თა ესეცა ჩას, ვითარ **სლისაბედისთჳს** **ხაქარიას** ეხარა კუმევასა საკუმეველისასა, რომელ არს თთუე მეშჳდე, რამეთუ შემდგომად **ქარებისა** მიუდგა **სლისაბედ** და ამას გამოაჩინებს **ხევიტელთა** და **ქიცხუთა**, რამეთუ ათხუთმეტით დღითგან ვიდრე ოცდამეორედ დღედმდე **ხატიკობედ** თთუესა სეკდენბერსა. თა მერმელა შემდგომად ოცდაორისა დღისა წარვიდა სახიდ თჳსა, ესე იგი არს ოცდამესამესა დღესა; და ოცდამეხუთესა დღესა მუცლად ილო **სლისაბედ** და კუალად იტყვს, ვითარმედ «თქუენ შორის დგას, ჭომელი თქუენ არა იცით და არცა მე ვიცოდე **სგი**. **სარნა** ჭომელმან მომავლინა მე, **შან** მრქუა, ვითარმედ – რომელსა ზედა იხილო სული იმრთისაჲ გარდამომავალი და დადგრომილი შის ზედა, **სგი** არს, ჭომელმან ნათელ-გცეს თქუენ სულითა **ქმიდითა**». ჭომლისა მიზეზისათჳს იყო **სოვანჳსი** იგი მოსლვაჲ **სორდანედ**, ამისთჳს რამეთუ ყოველი იგი ერი **სორდანჳსა** მიკრბა და ყოველნივე იგი ველნი სავსე იყვნეს მიმავალთაგან ქალაქებისაგან და დაბნებისა, და რაჟამს **ოფალი** ჩუენი სესუ ჭრისტე მოვიდოდა **სორდანედ**, ყოველსა ერსა უჩუენებდა და ყოველთა გამოუცხადა მაშინ იმერთი. **სრა** თუ **სოვანე** კარად-კარად ვიდოდა და უთხრობდა, და არცალა სავსებასა მას კაცთასა კიდეთა **სორდანისათა** ჳელის-პყრობით კრებულსა შორის შეიყვანებდა, არამედ შორის მათსა მდგომარჳს უჩუენა და შამისაგან წამებითა **სოვანჳსი** იგი ქადაგებაჲ დამტკიცნა.

სწ ამით ყოველითა, რომელი წმიდათა მამათა და მოძღუართა **ქმიდათაგან** **ქიგნთა** გამოიძიეს და დადვეს და დაამტკიცეს, და ჩუენ ყოველნი ვჰყოფთ ამათ დღესასწაულთა: ოცდახუთსა თთუესა მარტსა – ხარებაჲ წმიდისა იმრთისმშობელისაჲ, და თთუესა დეკენბერსა ოცდახუთსა – შობაჲ ჭრისტჳსი იმრთისა ჩუენისაჲ ქალწულისა **შარიამისგან**, და წმიდაჲ იგი გა-

